

dr.sc. Boris Vujčić, guverner, Hrvatska narodna banka

UVODNI GOVOR – PRVI GODIŠNJI SKUP REGULATORA

Poštovani ministre, poštovane kolegice i kolege, dragi uzvanici i partneri,

dobrodošli u Hrvatsku narodnu banku na prvi **Godišnji skup regulatora**. Veliko mi je zadovoljstvo otvoriti ovaj susret u društvu institucija koje, svaka unutar svoje nadležnosti, pridonose onome što čini temelj svakog uređenog društva i učinkovitog gospodarstva – stabilnosti, transparentnosti i jasno definiranim i implementiranim pravilima ponašanja na tržištu.

Posebno zahvaljujem kolegici Kapural i timu iz Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja na inicijativi za organiziranje ovog skupa. Vjerujem da će on postati trajna platforma za suradnju i razmjenu iskustava kao i komunikaciju s javnošću – jer današnji izazovi zahtijevaju upravo takvu koordinaciju.

Danas su s nama predstavnici **Agencije za elektroničke medije, Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja, Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga, Hrvatske energetske regulatorne agencije, Hrvatske regulatorne agencije za mrežne djelatnosti i Agencije za zaštitu osobnih podataka** – nadzornih tijela s kojima dijelimo mnoge izazove, ali i zajedničku odgovornost.

Čemu sve ove agencije i nadzorna tijela? Kako bismo smisao regulacije približili jednostavno i slikovito, poslužit ću se kratkom pričom. Jednom davno, u jednom selu, ljudi su izgradili sustav za navodnjavanje kako bi opskrbili svoje poljoprivredne površine vodom iz obližnje rijeke. Svaka obitelj imala je svoj kanal koji je dovodio vodu do njihovih polja. Prvih nekoliko godina sve je funkcioniralo dobro. No, kako je vrijeme prolazilo, neki su počeli širiti svoje kanale, drugi ih nisu održavali, a treći su uzimali više vode nego im je bilo potrebno. Počeli su problemi – jedni su ostajali bez vode, drugi su se žalili na štetu, a neki su čak napuštali polja. Sve dok jednog dana nisu odlučili osnovati vijeće – skup ljudi koji će se redovito sastajati, pratiti sustav, definirati pravila i osigurati da svi djeluju u interesu zajednice. Tek tada su svi ponovno dobili ono što im je trebalo – i voda je ponovno tekla pravedno, učinkovito i održivo.

Taj protok vode danas možemo zamijeniti tržišnim informacijama, kapitalom, podacima, energijom ili medijskim sadržajem, kao i potrebom zaštite potrošača.

Sve to prolazi kroz sustave koje nadziremo – a naša je uloga **osigurati da taj protok bude stabilan, predvidiv i pravedan**. U ovoj se prostoriji nalaze predstavnici različitih tržišnih segmenata, no svima nam je jasno – **izazovi** s kojima se danas suočavamo odavno su **nadišli sektorske granice** te zahtijevaju koordinirane odgovore i novu razinu suradnje.

Digitalna transformacija značajno je ubrzala tržišne promjene. Tempo razvoja često nadilazi mogućnosti zakonodavstva da na vrijeme reagira. Novi poslovni modeli u financijama, komunikacijama, energetici i medijima traže od nas regulatorne pristupe koji više ne mogu biti isključivo reaktivni. Umjesto toga, sve je važnije da budemo proaktivni, fleksibilni i usmjereni na prepoznavanje rizika – ali i na otvaranje prostora za inovaciju.

Istodobno, pitanje **ravnoteže između tržišne slobode i zaštite potrošača** sve je kompleksnije. Kako osigurati konkurentnost, a istodobno spriječiti zloupotrebe, dezinformacije, diskriminaciju ili nepovoljne uvjete za krajnje korisnike? To su izazovi u kojima se često suočavamo s nerazumijevanjem naše uloge jer očekivanja javnosti često premašuju zakonske okvire unutar kojih djelujemo.

Dodatnu složenost stvara i sve češće **preklapanje nadležnosti**. Ima mnogo primjera koji pokazuju **važnost usklađenog regulatornog odgovora**. Kod kibernetičkog napada na financijsku instituciju potrebna je brza, koordinirana reakcija više tijela. Slično je i s porastom dezinformacija na digitalnim platformama – učinkovit odgovor ne može doći iz jednog sektora, već zahtijeva suradnju brojnih dionika. Ista logika vrijedi za strateške teme poput uvođenja digitalnog eura ili provedbe ESG regulative. Na prvi pogled izgleda da su to teme za središnju banku, investicijske fondove ili energetske regulatore, ali u praksi uključuju gotovo sve – jer utječu i na građane i na tržišta i na raspolaganje podacima.

U svim tim primjerima ponavlja se ista ključna poruka: nijedna institucija sama nema potpunu sliku. To jasno pokazuje koliko je važna **čvršća međuinstitucionalna koordinacija i usklađenija komunikacija prema javnosti**. Samo zajedničkim

djelovanjem možemo građanima ponuditi ono što s pravom očekuju – **jasan regulatorni okvir, pravodobne odgovore i stabilnost u vremenu stalnih promjena.**

Ta potreba za suradnjom ne vrijedi samo na nacionalnoj razini – ona je jednako važna i u europskom kontekstu. Naša je zadaća **uskladiti se s europskim regulatornim okvirom** koji se stalno širi i razvija. No važno je da ta pravila ne ostanu tek formalno "prepisana", već da budu smisleno prilagođena našem društvenom i gospodarskom kontekstu.

Istodobno se suočavamo s **nedostatkom stručnjaka** u ključnim područjima kao što su kibernetička sigurnost, regulacija umjetne inteligencije ili digitalna forenzika – dok konkurencija privatnog sektora i međunarodnih tijela postaje sve izraženija.

Uz sve to, pred nama je važan stalan izazov – kako **povećati transparentnost i osnažiti povjerenje javnosti u naš rad.** U kriznim trenucima građani s pravom očekuju sigurnost, brzu reakciju i jasne poruke. Svjesni smo da nas ljudi ne procjenjuju po pravnim odredbama, nego po onome što vide i dožive. Često tada čujemo pitanje: „Zašto ništa niste učinili?“ Naš odgovor, nažalost, često je: „Zato što to nije bilo u okviru naših ovlasti.“ To nije izgovor, već stvarnost. Ali to nas ne oslobađa odgovornosti. Naprotiv – obvezuje nas da te granice jasno objasnimo i da uvijek komuniciramo otvoreno i na vrijeme. Jer činjenice koje nisu dobro objašnjene – lako se mogu pogrešno protumačiti.

Zbog toga i ovom prilikom želim ponoviti što je zapravo naša uloga i gdje su njezine granice. Važno je razumjeti da regulaciju, **zakonodavnu osnovu za naš rad, ne donosimo mi – već Hrvatski sabor na prijedlog Vlade, odnosno nadležnih ministarstava.** Oni postavljaju pravila igre. Naš zadatak je ta pravila provoditi stručno, dosljedno i neovisno. To uključuje donošenje podzakonskih akata kada smo za to ovlašteni, tumačenje zakona u svakodnevnoj praksi i obavljanje nadzora nad njihovom provedbom. **Važno je da građani jasno razumiju tu podjelu uloga – kako bi znali što mogu očekivati od nas,** a gdje je potrebna suradnja s drugim institucijama.

I još jedna važna napomena za kraj, regulacija nije samo pitanje kontrole. Uloga dobrog regulatora nije da stalno intervenira, već da zna kada intervenirati, a kada prepustiti tržištu da se razvija unutar jasno postavljenih pravila. Naša snaga nije samo u formalnim ovlastima, nego s jedne strane u razumijevanju tržišta, a s druge u izgradnji povjerenja javnosti. A to povjerenje ne gradi se deklaracijama, nego svakodnevnim radom: preciznim

tumačenjem nadležnosti, objašnjavanjem kako funkcioniraju oni segmenti tržišta za koje smo zaduženi, pravovremenim i proporcionalnim reakcijama te otvorenom i odgovornom komunikacijom.

Zato danas ne govorimo samo o nadzoru tržišta, nego o **gradnji zajedničkog razumijevanja i sustava koji će služiti svima.**

U ime Hrvatske narodne banke, želim vam još jednom iskrenu dobrodošlicu na ovaj skup i vjerujem da će doprinijeti razumijevanju uloge regulacije i njenog nadzora, suradnji i jasnoći koju i javnost od nas očekuje.

Hvala vam!